

Time: 2 hours

Marks: 60

N.B. (1) Attempt all questions

(2) All questions carry equal marks

1. A) Outline the geographical influence on the social and economic life of the Marathas.

OR

- B) Analyse the nature and significance of Bhakti movement

2. A) Review the caste and class system of the Maratha period

OR

- B) Enumerate the features of bonded labour system in Maratha period

3. A) Assess the military administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj with reference to forts.

OR

- B) Describe the land revenue policy of Chhatrapati Shivaji Maharaj.

4. A) Critically examine the role of trade and commerce in the economic development of Marathas.

OR

- B) Highlight the banking system during Maratha period.

मराठी रूपांतर

(२ तास)

[एकूण गुण ६०]

सूचना: (१) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(२) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे

१. अ) मराठ्यांच्या सामाजिक आणि आर्थिक जीवनावरील भौगोलिक प्रभाव अधोरेखित करा.

किंवा

ब) भक्ती चळवळीचे स्वरूप आणि महत्त्व यांचे विश्लेषण करा.

२. अ) मराठा काळातील जात आणि वर्ग व्यवस्थेचा आढावा घ्या.

किंवा

ब) मराठ्यांच्या काळातील वेढबिगारी पद्धतीची वैशिष्ट्ये विशद करा.

३. अ) किल्ल्यांच्या संदर्भात छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या लष्करी प्रशासनाचे मूल्यांकन करा.

किंवा

ब) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जमीन महसूल धोरणाचे वर्णन करा.

४. अ) मराठ्यांच्या आर्थिक विकासातील व्यापार आणि वाणिज्याच्या भूमिकेचे चिकित्सक परीक्षण करा.

किंवा

ब) मराठे कालीन अधिकोष (बँकिंग) व्यवस्थेवर प्रकाश टाका.
